

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

28 noiembrie 2019*

„Trimitere preliminară – Combaterea întârzierii efectuării plăților în cazul tranzacțiilor comerciale – Directiva 2000/35/CE – Articolul 1 și articolul 6 alineatul (3) – Domeniu de aplicare – Reglementare națională – Tranzacții comerciale finanțate din fonduri structurale și din Fondul de coeziune al Uniunii Europene – Excludere”

În cauza C-722/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy (Tribunalul Regional din Varșovia, Secția XXIII Comercială de Apel, Polonia), prin decizia din 29 octombrie 2018, primită de Curte la 19 noiembrie 2018, în procedura

KROL – Zakład Robót Wodno-Kanalizacyjnych sp. z o.o., sp.k.

împotriva

Porr Polska Construction S.A.,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul D. Šváby, îndeplinind funcția de președinte de cameră, doamna K. Jürimäe și domnul N. Piçarra (raportor), judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de K. Mifsud-Bonnici și de M. Rynkowski, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

* Limba de procedură: polona.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea considerentelor (13), (20) și (22) ale Directivei 2000/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 iunie 2000 privind combaterea întârzierii efectuării plăților în cazul tranzacțiilor comerciale (JO 2000, L 200, p. 35, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 226), precum și a articolului 18 TFUE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între KROL – Zakład Robót Wodno-Kanalizacyjnych sp. z o.o., sp.k. (denumită în continuare „KROL”), pe de o parte, și Porr Polska Construction S.A. (denumită în continuare „Porr”), pe de altă parte, în legătură cu plata de către aceasta din urmă de dobânzi legale de întârziere celei dintâi, referitoare la remunerația lucrărilor realizate de KROL în temeiul unui contract încheiat între cele două societăți.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (9), (10), (13), (16), (20) și (22) ale Directivei 2000/35 au următorul cuprins:

„(9) Diferențele dintre normele și practicile privind plățile în statele membre constituie un obstacol în calea bunei funcționări a pieței interne.

(10) Acest lucru are ca efect limitări considerabile ale tranzacțiilor comerciale între statele membre. Acest lucru contravine articolului [18] din [Tratatul FUE], întrucât antreprenorii trebuie să poată efectua tranzacții în întreaga piață internă în condiții care să garanteze că operațiunile transfrontaliere nu prezintă riscuri mai mari decât vânzările interne. S-ar crea denaturări ale concurenței dacă s-ar aplica norme substanțial diferite pentru operațiunile interne și transfrontaliere.

[...]

(13) Domeniul de aplicare al prezentei directive ar trebui limitat la plățile efectuate ca remunerație pentru tranzacții comerciale și nu [ar trebui să cuprindă] tranzacțiile cu consumatorii, dobânda pentru alte plăți, de exemplu plăți efectuate în conformitate cu legislația privind cecurile și cambiile, plăți reprezentând compensații pentru daune, inclusiv plăți ale companiilor de asigurare.

[...]

(16) Întârzierea efectuării plăților constituie o încălcare a contractului care a devenit atractivă din punct de vedere financiar pentru debitori în majoritatea statelor membre datorită dobânzilor mici aplicate întârzierii efectuării plăților și/sau procedurilor greoaie de acțiune. O schimbare decisivă, incluzând compensarea creditorilor pentru costurile angajate, este necesară pentru a inversa această tendință și a asigura consecințe ale întârzierilor în efectuarea plăților care să descurajeze întârzierea efectuării plăților.

[...]

(20) Consecințele întârzierii efectuării plăților pot fi descurajatoare doar dacă sunt însoțite de proceduri de acțiune rapide și eficiente pentru creditor. În conformitate cu principiul nediscriminării prevăzut la articolul [18] din [Tratatul FUE], aceste proceduri trebuie să fie disponibile tuturor creditorilor care sunt stabiliți în Comunitate.

[...]

(22) Prezenta directivă ar trebui să reglementeze toate tranzacțiile comerciale, indiferent dacă sunt realizate între întreprinderi private și publice sau între întreprinderi și autorități publice, având în vedere faptul că acestea din urmă efectuează un volum considerabil de plăți către întreprinderi. Ar trebui, în consecință, să reglementeze tranzacțiile comerciale între contractanții principali și furnizorii și subcontractanții acestora.”

4 Potrivit articolului 1 din Directiva 2000/35, intitulat „Domeniu de aplicare”:

„Prezenta directivă se aplică tuturor plăților efectuate ca remunerații pentru tranzacții comerciale.”

5 Articolul 2 punctul 1 primul paragraf din această directivă definește noțiunea de „tranzacție comercială” ca „tranzacții între întreprinderi sau între întreprinderi și autorități publice care conduc la furnizarea de bunuri sau prestarea de servicii contra cost”.

6 Articolul 6 alineatul (3) din directiva menționată are următorul cuprins:

„În transpunerea prezentei directive, statele membre pot exclude:

(a) datoriile care sunt subiect al procedurilor de insolvență instituite împotriva debitorului;

(b) contractele care au fost încheiate anterior datei de 8 august 2002 și

(c) revendicări de dobânzi cu o valoare mai mică de 5 EUR.”

7 Directiva 2000/35 a fost abrogată prin Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale (JO 2011, L 48, p. 1), cu efect de la data de 16 martie 2013, în temeiul articolului 13 primul paragraf al acesteia.

8 Articolul 12 alineatul (4) din Directiva 2011/7 prevede:

„În transpunerea prezentei directive, statele membre decid dacă exclud contractele care au fost încheiate înainte de 16 martie 2013.”

9 Potrivit articolului 13 primul paragraf a doua teză din această directivă, Directiva 2000/35 continuă să se aplice contractelor încheiate înainte de 16 martie 2013 și cărora nu li se aplică prima directivă în temeiul articolului 12 alineatul (4) din aceasta.

Dreptul polonez

10 Directiva 2000/35 a fost transpusă în dreptul polonez prin ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (legea privind termenele de plată în tranzacțiile comerciale) din 12 iunie 2003 (Dz. U. 2003, nr. 139, poziția 1323) (denumită în continuare „legea din 12 iunie 2003”), intrată în vigoare la 1 ianuarie 2004.

11 Potrivit articolului 4 punctul 3 litera c din această lege, aceasta nu se aplică următoarelor:

„contractelor al căror obiect constă în prestații reprezentate de furnizarea de mărfuri sau prestarea de servicii contra cost, finanțate, în întregime sau parțial:

[...]

(c) din fonduri structurale și din Fondul de coeziune al Uniunii Europene.”

- 12 Legea din 8 martie 2013 (Dz. U. 2013, poziția 403) de transpunere a Directivei 2011/7 a abrogat legea din 12 iunie 2003 cu efect de la data de 28 aprilie 2013. Aceasta nu conține dispoziții care să excludă din domeniul său de aplicare tranzacțiile comerciale a căror finanțare este asigurată din fonduri structurale sau din Fondul de coeziune al Uniunii Europene.
- 13 În temeiul articolului 15 din această lege, tranzacțiile comerciale încheiate înainte de 28 aprilie 2013 sunt reglementate de dispozițiile legii din 12 iunie 2003.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 14 Prin contractul încheiat la data de 10 august 2009, Teerag-Asdag Polska, care ulterior a fuzionat cu Porr, a fost însărcinată de Trezoreria Statului din Polonia, în calitate de beneficiară, cu construcția unor structuri rutiere. Realizarea acestui contract a fost finanțată parțial din Fondul de coeziune al Uniunii, în baza contractului de cofinanțare a proiectului.
- 15 Prin contractul încheiat la data de 9 septembrie 2009, Porr a încredințat KROL realizarea unei părți a lucrărilor de construcție ale respectivei structuri.
- 16 Plata remunerației de către Porr urma să fie efectuată în baza facturilor emise de KROL pe măsura avansării lucrărilor menționate.
- 17 După ce a transmis Porr facturile în vederea remunerării lucrărilor realizate, KROL a trimis acesteia la data de 3 septembrie 2014 un decont al dobânzilor de plătit, precum și, două zile mai târziu, o punere în întârziere pentru plata dobânzilor legale de întârziere într-un termen de șapte zile de la primire.
- 18 Întrucât nu s-a dat curs acestei cereri, KROL a sesizat Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy (Tribunalul Districtual pentru capitala Varșovia, Polonia). Prin hotărârea din 25 septembrie 2017, această instanță a respins acțiunea KROL având ca obiect plata dobânzilor de întârziere indicate, pentru motivul că prestația de realizat de către aceasta făcea parte dintr-un proiect cofinanțat de Fondul de coeziune al Uniunii și, în consecință, era exclusă din domeniul de aplicare al legii din 12 iunie 2003.
- 19 KROL a declarat apel împotriva hotărârii în fața Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy (Tribunalul Regional din Varșovia, Secția XXIII Comercială de Apel, Polonia). Acesta are îndoieli cu privire la compatibilitatea cu Directiva 2000/35 a legii din 12 iunie 2003, întrucât exclude din domeniul său de aplicare tranzacțiile comerciale care implică, în întregime sau parțial, o finanțare din fonduri structurale sau din Fondul de coeziune al Uniunii.
- 20 În această privință, instanța de trimitere arată că în Directiva 2000/35 nu există o diferențiere a tranzacțiilor comerciale în funcție de proveniența fondurilor care constituie sursa de finanțare a acestora, nici un tratament diferit pentru tranzacțiile finanțate din fondurile structurale ale Uniunii. Această instanță adaugă că excluderea acestor tranzacții din domeniul de aplicare al legii din 12 iunie 2003 este susceptibilă să repună în discuție obiectivul combaterii întârzierilor în efectuarea plăților pe piața internă urmărit de Directiva 2000/35. În sfârșit, ea arată că, la data încheierii contractului, KROL nu avea cunoștință de faptul că el era finanțat parțial din Fondul de coeziune al Uniunii și că, în orice caz, acest contract de cofinanțare nu privea contractul încheiat între KROL și Porr.

- 21 În aceste condiții, Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy (Tribunalul Regional din Varșovia, Secția XXIII Comercială de Apel) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Dreptul Uniunii, în speță considerentele (13), (20) și (22) ale Directivei 2000/35 [...] și articolul 18 TFUE, care instituie principiul nediscriminării, permite excluderea compensațiilor pentru întârzierea efectuării plăților în cazul tranzacțiilor finanțate, în întregime sau parțial, din fonduri structurale și din Fondul de coeziune al Uniunii Europene, excludere prevăzută de articolul 4 punctul 3 litera c din [legea din 12 iunie 2003]?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

- 22 Guvernul polonez a informat, în urma depunerii prezentei cereri de decizie preliminară, că legea din 12 iunie 2003, care excludea compensațiile pentru întârzierea efectuării plăților în cazul tranzacțiilor comerciale finanțate, în întregime sau parțial, din fonduri structurale și din Fondul de coeziune al Uniunii, a fost abrogată prin legea din 8 martie 2013, care nu mai prevedea o asemenea excludere.
- 23 În aceste condiții, revine Curții sarcina de a verifica dacă trebuie să se răspundă la întrebarea adresată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iulie 2004, Lenz, C-315/02, EU:C:2004:446, punctele 53 și 54).
- 24 În speță, trebuie amintit că Directiva 2011/7, transpusă în dreptul polonez prin legea din 8 martie 2013, prevede la articolul 12 alineatul (4) că statele membre decid dacă exclud din domeniul său de aplicare contractele care au fost încheiate înainte de 16 martie 2013. Atunci când un stat membru recurge la această posibilitate, în conformitate cu articolul 13 primul paragraf din această directivă, Directiva 2000/35 continuă să se aplice contractelor care au fost încheiate înainte de această dată.
- 25 Această dispoziție trebuie interpretată în sensul că statele membre pot exclude din domeniul de aplicare al Directivei 2011/7 întârzierile în efectuarea plăților în executarea unui contract încheiat înainte de 16 martie 2013 chiar și atunci când întârzierile respective survin ulterior acestei date (Hotărârea din 1 iunie 2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, punctul 34).
- 26 Or, din înscrisurile dosarului prezentat Curții reiese că articolul 15 din legea din 8 martie 2013 prevede în mod expres că în cazul tranzacțiilor comerciale încheiate anterior intrării sale în vigoare se aplică dispozițiile aplicabile anterior, printre care în special cele ale legii din 12 iunie 2003. Instanța de trimitere precizează, în acest sens, că, deoarece contractul în discuție în litigiul principal fusese încheiat la data de 9 septembrie 2009, acesta intră sub incidența acestei legi, care a transpus Directiva 2000/35.
- 27 Prin urmare, este necesară interpretarea acestei directive, având în vedere îndoielile exprimate de instanța de trimitere în ceea ce privește compatibilitatea cu aceasta a legii din 12 iunie 2003.
- 28 Prin urmare, la întrebarea adresată trebuie să se răspundă pe fond.

Cu privire la fond

- 29 Prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 1 și articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2000/35 trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia tranzacțiile

comerciale finanțate în întregime sau parțial din fonduri structurale și din Fondul de coeziune al Uniunii sunt excluse de la beneficiul compensației garantate de directiva menționată pentru întârzierea efectuării plăților.

- 30 În această privință, în primul rând, trebuie amintit că dispozițiile Directivei 2000/35 se aplică, în temeiul articolului 1 din aceasta, „tuturor plăților efectuate ca remunerații pentru tranzacții comerciale”.
- 31 Conform articolului 2 punctul 1 primul paragraf din această directivă, prin noțiunea de „tranzacții comerciale” se înțelege „tranzacții între întreprinderi sau între întreprinderi și autorități publice care conduc la livrarea de bunuri sau furnizarea de servicii contra cost”. Această dispoziție trebuie interpretată în lumina considerentelor (13) și (22) ale directivei menționate, din care reiese, printre altele, că, în esență, aceeași directivă este menită să se aplice tuturor plăților efectuate ca remunerații pentru tranzacții comerciale, inclusiv celor între întreprinderi și autorități publice, cu excluderea tranzacțiilor cu consumatorii și a altor plăți.
- 32 În consecință, articolul 1 din Directiva 2000/35 coroborat cu articolul 2 punctul 1 primul paragraf din aceasta definește domeniul de aplicare al acestei directive în sens foarte larg. Având în vedere aceste dispoziții, nu reiese nicidecum că o tranzacție a cărei finanțare este asigurată, în întregime sau parțial, din fonduri structurale și din Fondul de coeziune al Uniunii ar fi exclusă din acest domeniu de aplicare.
- 33 În al doilea rând, trebuie arătat că articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2000/35 permite, desigur, statelor membre să excludă din domeniul de aplicare al reglementării naționale care transpune această directivă datoriile care sunt subiect al procedurilor de insolvență instituite împotriva debitorului, contractele care au fost încheiate anterior datei de 8 august 2002 și revendicările de dobânzi cu o valoare mai mică de 5 EUR. Cu toate acestea, în calitate de dispoziție derogatorie de la principiul prevăzut la articolul 1 din Directiva 2000/35, în temeiul căruia dispozițiile acesteia se aplică tuturor plăților efectuate ca remunerații pentru tranzacții comerciale, respectivul articol 6 alineatul (3) trebuie să facă obiectul unei interpretări restrictive (a se vedea prin analogie Hotărârea din 10 aprilie 2014, ACI Adam și alții, C-435/12, EU:C:2014:254, punctul 22 și jurisprudența citată).
- 34 Rezultă din cele ce precedă că, deoarece Directiva 2000/35 nu prevedea excluderea, în momentul transpunerii în dreptul național, a tranzacțiilor comerciale a căror finanțare este asigurată, în întregime sau parțial, din fonduri structurale și din Fondul de coeziune al Uniunii, aceasta se opune unei reglementări naționale care efectuează o asemenea excludere.
- 35 Această constatare este confirmată de obiectivul Directivei 2000/35, care, astfel cum indică considerentele (9), (10) și (20), urmărește să armonizeze consecințele întârzierii efectuării plăților, pentru a le oferi un efect de descurajare, astfel încât să nu fie împiedicate tranzacțiile comerciale în întreaga piață internă.
- 36 Or, excluderea unei părți semnificative a tranzacțiilor comerciale, și anume a celor a căror finanțare este asigurată, în întregime sau parțial, din fonduri structurale și din Fondul de coeziune al Uniunii, de la beneficiul mecanismelor de combatere a întârzierilor în efectuarea plăților prevăzute de Directiva 2000/35, ar avea în mod necesar drept consecință reducerea efectului util al mecanismelor menționate, inclusiv în ceea ce privește tranzacțiile susceptibile să implice operatori proveniți din diferite state membre.
- 37 În aceste condiții, nu este necesar să se interpreteze în acest context articolul 18 TFUE.
- 38 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 1 și articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2000/35 trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia tranzacțiile

comerciale finanțate în întregime sau parțial din fonduri structurale și din Fondul de coeziune al Uniunii sunt excluse de la beneficiul compensației prevăzute de directiva menționată pentru întârzierea efectuării plăților.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 39 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

Articolul 1 și articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2000/35/CE a Parlamentului și a Consiliului din 29 iunie 2000 privind combaterea întârzierii efectuării plăților în cazul tranzacțiilor comerciale trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia tranzacțiile comerciale finanțate în întregime sau parțial din fonduri structurale și din Fondul de coeziune al Uniunii Europene sunt excluse de la beneficiul compensației prevăzute de această directivă pentru întârzierea efectuării plăților.

Semnături